Лабораторна робота 3.

Створення консольних застосувань

Mema: набути умінь і навичок роботи зі створення консольних програм на мові С#. Навчитись розробляти програми на мові С#. які мають лінійну, розгалужену та циклічну структури.

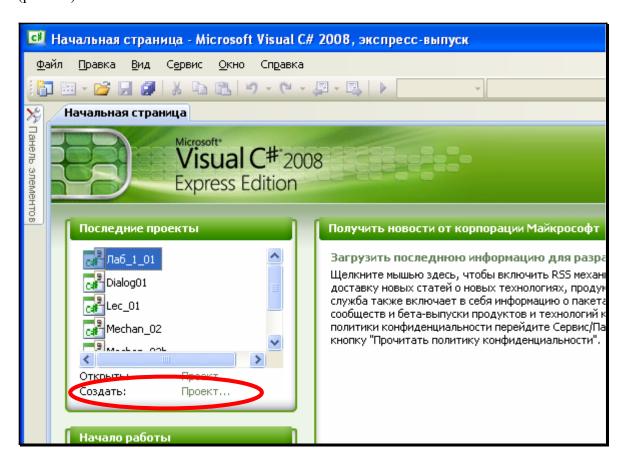
Призначення: ознайомлення з середовищем Visual Studio та основними конструкціями мови С#.

Теоретичні відомості

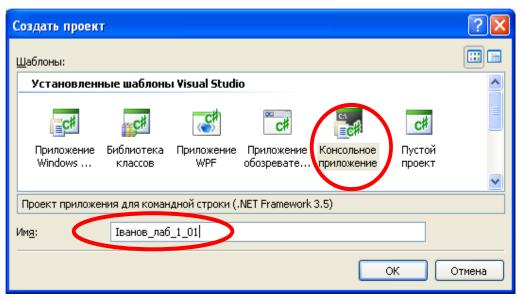
1.2. Створення консольного застосування

Запускаємо Microsoft Visual Studio.NET.

Для створення нового порожнього проекту С# в Visual Studio необхідно скористатися кнопкою Create Project (Создать Проект) на стартовій сторінці Microsoft Visual Studio (рис.1.1).

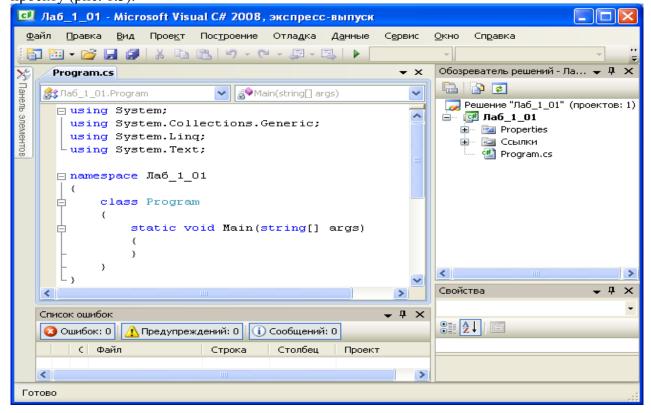

У вікні New Project, що з'явилося, ліворуч вибираємо Visual C#, а праворуч тип додатка - Console Application (рис. 1.2).

Як ім'я проекту (Name) наберіть "Своє прізвище знак підкреслення номер роботи", наприклад Іванов_лаб_1_01 та натисніть на кнопку ОК для закриття даного діалогового вікна. За замовчуванням передбачено, що ім'я папки робочої області й ім'я проекту збігаються, що не обов'язково.

У результаті цього будуть створена папка робочої області **Іванов_лаб_1_01**, а в цій папці ще одна папка проєкту **Іванов_лаб_1_01**, у якій будуть зберігатися файли проєкту, і створений файл коду програми **Program.cs**. Крім цього, у папці робочої області створюється ще файл із ім'ям робочої області й розширенням **sin**, що містить інформацію про настроювання робочої області, файли, папки і за допомогою якого відбувається завантаження робочого простору в середовище Visual Studio. У папці з назвою проєкту створюються папки **bin**, **obj**, **Properties**. У папці **bin** знаходиться вкладена папка **Debug**, де згодом буде знаходитись виконуваний файл проєкту **Іванов_лаб_1_01.exe**. Папка **obj** використовується для зберігання інформації про об'єктні модулі, папка **Properties** — інформації про властивості проєкту (рис. 1.3).

Додамо в код програми рядок, що виведе деяке повідомлення в консольне вікно.

Console.WriteLine("Перша програма на мові С#");

Оскільки в програмі автоматично створений рядок **using System,** то замість довгих можна використовувати короткі імена методів, зокрема, замість **System.Console** можна писати просто **Console,** як записано в попередньому рядку.

Далі в програмі оголошений клас **Programm.** У мові С# необхідно створити клас і у ньому функцію **Main** (функція **Main** обов'язково повинна бути в кожній програмі на С#, і саме із цієї функції й починається виконання програми). Ця функція пишеться з великої літери. С# розрізняє маленькі й великі літери. У функції **Main** виводимо на екран деякий рядок методом **WriteLine** (рис. 1.4).

```
Program.cs

□ using System;
□ using System.Collections.Generic;
□ using System.Linq;
□ using System.Text;
□ namespace Ja6_1_01
{
□ class Program
{
    static void Main(string[] args)
    {
        Console.WriteLine("Перша програма на мові С#");
    }
}
```

Запускаємо програму, вибравши у верхньому меню робочої області **Debug - StartWithoutDebugging** або **Ctrl+F5**. Результат наведено на рис. 1.5.

```
С:\WINDOWS\system32\cmd.exe
Перша програма на мов? С#
Для продолжения нажмите любую клавишу . . _
```

Розширимо можливості програми, а саме додамо можливість зчитування даних з клавіатури й виконання найпростіших арифметичних операцій, знаходження суми, різниці, добутку й частки.

Для зчитування рядка символів, введеного із клавіатури в консольному вікні, використовується метод **Console.ReadLine()** простору імен **System.** Для перетворення рядка символів у число необхідно використати метод **Parse()**.

Використаємо відповідні методи в програмі:

```
float m; // Опис змінної m типу float
Console.WriteLine();
Console.WriteLine("Введіть ціле число: ");
// Вважаємо рядок символів методом Console.ReadLine() і за допомогою
```

```
//
   методу Parse() перетворимо його до цілого типу Int і присвоїмо
   змінній к значеня цілого типу.
   int k = Int32.Parse(Console.ReadLine());
   Console.WriteLine("Було введено число - " + k);
   k = k + k;
   Console.WriteLine("Cyma k+k =" + k);
   k = k * k;
   Console. WriteLine ("Добуток k*k =" + k);
// Змінна I описана як float - дійсне число
    float I = (float)k / ((float)k + (float)k);
   Console.WriteLine("Вираз k / (k+k)= " + I);
   Console.WriteLine();
   Console.WriteLine("Введіть дробове число.");
   Console.WriteLine("За розділювальний знак використовуйте кому: ");
// Зчитування рядка символів і перетворення його до типу float
   m = float.Parse(Console.ReadLine());
   m = (m + m) / (m*m);
   Console.WriteLine("Вираз (m+m) / (m*m) = " + m);
   Console.WriteLine();
   Console.WriteLine("Для завершення натисніть ENTER");
   Console.ReadLine();
```

Зверніть увагу на рядок:

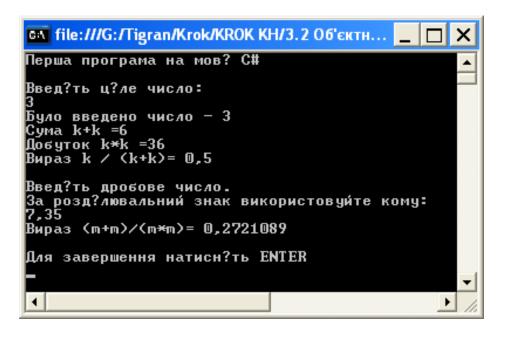
float I = (float)k / ((float)k + (float)k);

Тут у явному вигляді використовується приведення типу змінної \mathbf{k} до дійсного типу **float,** інакше при проведенні обчислень результат від ділення буде приведений до цілого числа.

У рядку m = float.Parse(Console.ReadLine()); використовується метод Parse для перетворення рядка символів у число дійсного типу float.

Результат перетворення присвоюється змінній m. Тип змінної описаний у рядку float m; // Опис змінної m типу float

Результат роботи програми наведено на рис. 1.6.

1.3. Основи С#

1.3.1. Змінні мови С#

Для кожного типу даних С# існує відповідний тип даних у середовищі CRL (Common Language Runtime), що означає, що кожен тип має дві назви - повну (з CLR, його можна використовувати у будь-якій мові NET) і скорочену, яка використовується в С#. При розробці програм на С# можна використовувати як повний так і скорочений тип запису.

Отже, наступні три оголошення змінної **к** рівносильні:

int k;

int32 k;

System.Int32 k;

Аналогічно й з іншими типами мови С#

Основні типи даних та їх характеристики наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Типи даних

Ім'я тішу (С#)	Системний тип (CLR)	Значення та діапазон	Розмір і точність	
Логічний тип				
bool	System.Boolean	true, false	8 біт	
	Арифметичн	і цілочисельні типи		
sbyte	System.Sbyte	- 128 127	Знакове 8 Біт	
byte	System.Byte	0255	Беззнакове, 8 Біт	
short	System.Short	-3276832767	Знакове 16 Біт	
ushort	System.Ushort	0 65535	Беззнакове, 16 Біт	
Int	System.Int32	- 2,147,483,6482,147,483,647	Знакове, 32 Біт	
uint	System.Ulnt32	044,294,967,295	Беззнакове, 32 Біт	
long	System.Int64	044,294,967,295 -9,223,372,036,854,775,808 9,223,372,036,854,775.807	Знакове, 64 Біт	
ulong	System.UInt64	0 18 18,446,744,073,709,551, 615	Беззнакове, 64 Біт	
	Арифметичний	тип із плаваючою комою		
float	System. Single	-3.402823e38г 3402823e38	7 цифр	
double	System.Double	- 1.79769313486232e308 1.79769313486232e308	15-16 цифр	
	Арифме	тичний тип з фіксованою комою		
decimal	System. Decimal	-79,228,162,514,264,337,593, 543,950,335	28-29	
		79,228,162,514,264,337,593,543,950	значущих	
		,335	цифр	
		Символьні типи		
char	System.Char	U+0000-U+fffff	16 біт	
string	System. String	Рядок із символів Unicode	Unicode символ	
		Об'єктний тип		
object	System.Object	Прабатько всіх вбудованих і		
		користувальницьких типів		

Оголошення змінної можна поєднати з ініціалізацією (завданням початкового значення):

int z=88;

Набір операторів для C# досить стандартний +, -, \ /. Вони діють як і у будь-якій іншій мові. Відзначимо тільки, що / (ділення) стосовно цілих чисел дає цілу частину від ділення. Так, фрагмент

```
int k=100999, n=1000, s;
s=k/n;
Console.WriteLine(s.ToString());
```

виведе на екран 100, а не 101, тобто ніякого округлення не відбувається.

€ ще один оператор - %. Це - залишок від ділення. Наступний фрагмент виведе на екран 999:

int k=100999, n=1000, s;
s=k%n;
Console.WriteLine(s.ToString());

У С# існують оператори інкременту та декременту. Так, після наступного фрагмента k збільшиться на 1, а n-зменшиться на 1:

k++; n--:

1.3.2. Оператори мови С#

Оператор присвоювання. У С# присвоювання формально вважається операцією. Запис $X = \exp r$; вважають оператором присвоювання, так само, як і одночасне присвоювання зі списком змінних у лівій частині:

$$X1 = X2 = ... = expr$$
:

Блок або складений оператор. За допомогою фігурних дужок кілька операторів можна об'єднати в єдину синтаксичну конструкцію, яку називають блоком або складеним оператором:

```
{
оператор_1
...
оператор_N
}
```

Синтаксично блок сприймається як одиничний оператор і може використовуватися всюди в конструкціях, де синтаксис вимагає одного оператора. Тіло циклу, гілки оператора **іf**, як правило, представляються блоком.

1. Логічні оператори

Логічні оператори, що існують у С#, наведені у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Оператор	Опис	Приклад	
&&	Логічне ТА. Результат дорівнює true, тільки якщо обидва	(x < = 8) && (y = = 5)	
	операнди дорівнюють true		
!!	Логічне АБО. Результат дорівнює false, тільки якщо	(y>8) !! (y<5)	
	обидва операнди дорівнюють false		
!	Заперечення. Змінює логічне значення на протилежне	if(!(a==l))	

Всі ці оператори повертають результат типу bool.

Зверніть увагу, що для логічного *дорівнює* (тобто для відповіді на питання "чи вірно, що щось рівне чомусь") використовується знак подвійної рівності (=). Знак одинарної рівності (=) використовується для *присвоювання*. Для знака == існує парний знак != ("не дорівнює"). Так, наведений вище приклад для оператора ! можна переписати так:

```
if(a!=b)...
```

У С# не можна замість **false** використовувати 0, а замість **true** -будь-яке ненульове число. Так, наступний фрагмент містить помилку:

```
int k;
...
if(k) // Помилка!
...
```

2. Оператори вибору

У мові C# для вибору однієї з декількох можливостей використовуються дві конструкції - *if* і *switch*. Першу з них зазвичай називають альтернативним вибором, другу - розбором випадків.

```
Onepamop if Синтаксис оператора И:

If (вираз_1) оператор_1

else if (вираз_2) оператор 2

...

else if (вираз_К) оператор_К

else оператор N
```

Вирази *if* повинні вкладатися в круглі дужки і бути булевого типу (вирази повинні давати значення *true* або *false*). Арифметичний тип не мас явних або неявних перетворень до булевого типу. За правилами синтаксису мови, then-гілка оператора слідуе відразу за круглою дужкою без ключового слова *then*, типового для більшості мов програмування. Кожний з операторів може бути блоком - зокрема, іf-оператором. Тому можлива й така конструкція:

```
If (вираз1) if (вираз2) if (вираз3)...
```

Гілки **else** та *if*, що дозволяють організувати вибір з багатьох можливостей, можуть бути відсутніми. Може бути опушена й заключна **else**-гілка. У цьому випадку коротка форма оператора *if* задає альтернативний вибір - робити або не робити - виконувати або не виконувати then-оператор.

Вирази *if* перевіряються в порядку їх написання. Як тільки отримане значення **true**, перевірка припиняється й виконується оператор (це може бути блок), який слідує за виразом, що одержав значення **true**. Із завершенням цього оператора завершується й оператор *if*. Гілка **else**, якщо вона ϵ , відноситься до найближчого відкритого *if*.

Оператор *if* слугує для розгалуження програми на два напрямки. Якщо деяка умова виконується, то програма йде в одну сторону, якщо не виконується - в іншу.

Приклад, який визначає, парне чи непарне число ввів користувач:

```
int k1 = Int32.Parse(Console.ReadLine());
int b = k1/2;
if(2*b == k1)
    { Console.WriteLine("Парне число"); }
else
    { Console.WriteLine("Непарне число");}

Console.WriteLine("Для завершення натисніть ENTER");
Console.ReadLine();
}
```

Фігурні дужки можна не писати у випадку одного оператора. Гілка *else* теж не ϵ обов'язковою - все залежить від конкретної задачі.

Onepamop switch. Важливим випадком вибору з декількох варіантів є ситуація, при якій вибір варіанта визначається значеннями деякого виразу. Відповідний оператор С# називається оператором **switch.** Його синтаксис:

Гілка *default* може бути відсутньою. За синтаксисом припустимо, щоб після двокрапки слідувала порожня послідовність операторів, а не послідовність, яка закінчується оператором переходу. Константні вирази в *case* повинні мати той же тип, що й switch-вираз.

Спочатку обчислюється значення switch-виразу. Потім воно по черзі в порядку проходження *case* порівнюється на збіг з константними виразами. Як тільки досягнутий збіг, виконується відповідна послідовність операторів case-гілки. Оскільки останній оператор цієї послідовності є оператором переходу (найчастіше це оператор *break*), то звичайно він завершує виконання оператора *switch*. Case-гілка може бути порожньою послідовністю операторів. Тоді, у випадку збігу константного виразу цієї гілки зі значенням switch-виразу, буде виконуватися перша непуста послідовність чергової case-гілки. Якщо значення switch-виразу не збігається з жодним константним виразом, то виконується послідовність операторів гілки *default*, якщо ж такої гілки немає, то оператор *switch* еквівалентний порожньому оператору.

Приклад

```
class Program
{
    static void Main(string[] args)
    {
        Console.WriteLine("Введіть оцінку");
        int k2 = Int32.Parse(Console.ReadLine());
        Console.WriteLine();

        Console.WriteLine("Введено оцінку:" + k2.ToString());
        switch (k2)
        {
            case 1:
            case 2: Console.WriteLine(" Незадовільно"); break;
```

У наведеному прикладі залежно від введеного користувачем числа на екран виводиться та або інша оцінка. Якщо число \mathbf{k} не лежить у проміжку від 1 до 5, то виконуються оператори у гілці **default** і виводиться напис **Помилка**. Гілка **default** необов'язкова. Зверніть увагу на оператор **break**. Якщо його не написати, то будуть виконуватися оператори з наступної гілки **case** до рядка з оператором **break**. Якщо в деякій гілці **case** або **default** ϵ оператори, то написання **break** обов'язково. Так, у наступних двох ділянках коду програми ϵ помилки:

```
...
case 1:
    Console.WriteLine("Зовсім незадовільно");
// Помилка! Тут пропущений break
case 2:
    Console.WriteLine("Незадовільно "); ]
    break;
    ...
    default:
Console.WriteLine("...");
// Помилка! Тут пропущений break
}
```

Застосовуючи оператор switch, необхідно закінчувати кожну саѕе-гілку оператором break.

3. Оператори циклу

Onepamop for. Оператор циклу for узагальнює відому конструкцію циклу типу арифметичної професії. Його синтаксис:

for(ініціалізатори; умова; список виразів) оператор

Оператор, що знаходиться після закриваючої дужки, задає тіло циклу. У більшості випадків тілом циклу є блок. Скільки разів буде виконуватися тіло циклу, залежить від трьох керуючих елементів, заданих у дужках. *Ініціалізатори* задають початкове значення однієї або декількох змінних, які називають лічильниками або просто змінними циклу. У більшості випадків цикл **for** має один лічильник. *Умова* задає умову закінчення циклу, відповідний вираз при обчисленні повинен одержувати значення **true** або **false**. *Список виразів*, записаний через кому, показує, як змінюються лічильники циклу на кожному кроці виконання. Якщо умова циклу істинна, то виконується тіло циклу, потім змінюються значення лічильників і знову перевіряється умова. Як тільки умова стає помилковою, цикл завершує свою роботу. У циклі **for** тіло циклу може жодного разу не виконуватися, якщо умова циклу хибна після ініціалізації, а може відбуватися зациклення, якщо умова завжди залишається істинною. У нормальній ситуації тіло циклу виконується скінчену кількість разів.

Лічильники циклу найчастіше оголошуються безпосередньо в ініціалізаторі й відповідно ε змінними, локалізованими в циклі, і після завершення циклу вони перестають існувати.

У тих вішалках, коли передбачається можливість передчасного завершення циклу з допомогою одного з операторів переходу, лічильники оголошуються до початку циклу, шо дозволяє аналізувати їхні значення при виході із циклу.

Приклад

Цей приклад підраховує суму чисел від 1 до введеного користувачем числа k. Сума записується в змінну sum і виводиться на екран.

Цикли while. Цикл **while** (**вираз**) є універсальним видом циклу, що є в усіх мовах програмування. Тіло циклу виконується доти, поки залишається істинним вираз **while**. У мові C# у цього виду циклу дві модифікації - з перевіркою умови на початку й наприкінці циклу. Перша модифікація має наступний синтаксис:

while (вираз) оператор

Ця модифікація відповідає алгоритму: "спочатку перевір, а потім роби". У результаті перевірки може виявитися, що й робити нічого не потрібно. Тіло такого циклу може жодного разу не виконуватися. Кожне виконання тіла циклу - це черговий крок до завершення циклу.

Цикл, що перевіряє умову завершення наприкінці, відповідає алгоритму: "спочатку роби, а потім перевір". Тіло такого циклу виконується, щонайменше, один раз. Синтаксис цієї модифікації:

do оператор while(вираз);

Обидва ці цикли використовуються, як правило, тоді, коли точно не відомо, скільки разів цикл повинен виконатися. Наприклад, при введенні користувачем пароля або при підрахунку чого-небудь із певною точністю. Ці цикли будуть виконуватися доти, поки умова в круглих дужках після слова while буде істинною. Як тільки умова стане рівною false, виконання циклу припиняється. Найважливіша відмінність між while й do-while у тому, що while може не виконатися жодного разу, тоді як do-while принаймні один раз виконається.

Приклад

```
class Program
{
    static void Main(string[] args)
    {
```

```
string password;
do
{
          Console.WriteLine("Введіть пароль");
          password = Console.ReadLine();
}
while (password != "C#");
Console.WriteLine("Для завершення натисніть ENTER");
Console.ReadLine();
}
```

У прикладі цикл буде виконуватися доти, поки користувач не введе правильний пароль (С#).

4. Оператори переходу

Операторів переходу, що дозволяють перервати природний порядок виконання операторів блоку, у мові С# ε декілька.

Onepamopu break й continue дозволяють при виконанні деякої умови вийти із циклу, з оператора вибору, із блоку.

Оператор **break** може стояти в тілі циклу або завершувати саѕе-гілку в операторі **switch**. Приклад його використання в операторі switch уже демонструвався. При виконанні оператора **break** у тілі циклу завершується виконання самого внутрішнього циклу. У тілі циклу, найчастіше, оператор **break** міститься в одній з гілок оператора **if**, що перевіряє умову передчасного завершення циклу:

```
class Program
{
    static void Main(string[] args)
    {
        int i2,j2;
        for(i2 = 1; i2<100; i2++)
        {
            for(j2=1;j2<10; j2++)
            {
                  if (j2>=3) break;
            }
            Console.WriteLine(" Вихід із циклу ј при ј = {0}", j2);
            if (i2>=3) break;
        }
        Console.WriteLine(" Вихід із циклу і при і= {0}", i2);
    }
}
```

Оператор **continue** використовується тільки в тілі циклу. На відміну від оператора **break**, що завершує внутрішній цикл, **continue** здійснює перехід до наступної ітерації цього циклу.

Onepamop return. Ще одним оператором, що відноситься до групи операторів переходу, ϵ оператор return, який дозволя ϵ завершити виконання процедури або функції. Його синтаксис:

return [вираз];

Для функцій його присутність і аргумент обов'язковий, оскільки вираз в операторі return задає значення, що повертається функцією.

1.3.3. Клас Math

Стандартні математичні функції в C# зібрані в окремому класі **Math** й ε методами класу.

Клас **Math**, що містить стандартні математичні функції, містить два статичні поля, константи, що задають е та т. а також 23 статичних методи. Методи задають:

- тригонометричні функції Sin, Cos, Tan;
- зворотні тригонометричні функції ASin, ACos. ATan. ATan2 (sinx, cosx);
 - гіперболічні функції Tanh. Sinh, Cosh;
 - експоненту й логарифмічні функції Exp, Log, LoglO;
 - модуль, корінь, знак Abs. Sqrt, Sign;
 - функції округлення Ceiling, Floor, Round;
 - мінімум, максимум, степінь, залишок Min, Max, Pow, lEEERemainder.

У наступному прикладі користувач визначає, яку функцію він хоче обчислити й при яких значеннях її параметрів.

Приклад

```
using System;
using System.Collections.Generic;
using System.Ling;
using System.Text;
namespace Лаб 1 01a
  class Program
    static void Main(string[] args)
      double a, b,t,t0,dt,y;
      string NameFunction;
      Console.WriteLine("Введіть ім'я F(t) досліджуваної функції a*F(b*t)"
        + " (sin, cos, tan, cosh, ln, tanh)");
      NameFunction = Console.ReadLine();
      Console. WriteLine ("Введіть параметр a (double)");
      a= double.Parse(Console.ReadLine());
      Console.WriteLine("Введіть параметр b (double)");
      b= double.Parse(Console.ReadLine());
      Console.WriteLine("Введіть початковий час t0 (double)");
      t0= double.Parse(Console.ReadLine());
      const int points = 10;
      dt = 0.2;
      t = t0;
      for(int i= 1; i<=points; i++)</pre>
        t = t + a*dt;
        switch (NameFunction)
        case ("sin"):
          y = a*Math.Sin(b*t);
          break;
        case ("cos"):
          y = a*Math.Cos(b*t);
          break;
        case ("tan"):
          y = a*Math.Tan(b*t);
          break;
        case ("cosh"):
          y = a*Math.Cosh(b*t);
```

```
break:
        case ("ln"):
          y = a*Math.Log(b*t);
          break;
        case ("tanh"):
          y = a*Math.Tanh(b*t);
          break;
        default:
          y=1;
          break;
        Console.WriteLine ("t = " + t + "; " + a +"*" +
          NameFunction +"(" + b + "*t) = " + y + ";");
      Console.WriteLine();
      double u = 2.5, v = 1.5, p;
      p = Math.Pow(u, v);
      Console.WriteLine ("u = " + u + "; v*" + v + "; power(u,v) = " + p);
      Console.ReadLine ();
    }
  }
}
```

Результат роботи програми наведено на рис. 1.7.

```
© file:///G:/Tigran/Krok/KROK KH/3.2 Об'єктно-орієнтоване програмування/Практика//la... _ □ X

Введ?ть ?м'я F(t) досл?джуваної функц?ї а*F(b*t) (sin, cos, tan, cotan, ln, tanh > sin

Введ?ть параметр a (double)
1,0

Введ?ть параметр b (double)
2,0

Введ?ть початковий час t0 (double)
3,0

t = 3,2; 1*sin(2*t)= 0,116549204850494;
t = 3,4; 1*sin(2*t)= 0,494113351138609;
t = 3,6; 1*sin(2*t)= 0,793667863849154;
t = 3,8; 1*sin(2*t)= 0,967919672031487;
t = 4; 1*sin(2*t)= 0,989358246623382;
t = 4,2; 1*sin(2*t)= 0,989358246623382;
t = 4,2; 1*sin(2*t)= 0,58491719289176;
t = 4,6; 1*sin(2*t)= 0,222889914100244;
t = 4,8; 1*sin(2*t)= 0,222889914100244;
t = 4,8; 1*sin(2*t)= -0,74326781222983;
t = 5; 1*sin(2*t)= -0,544021110889373;

u = 2,5; v* 1,5; power(u,v)= 3,95284707521047
```